

Castèth de Cardòna

Visitar

Sintèsi istorica

Era prumèra ocupacion umana d'aguest endret ei d'epòca iberica. Damb era conquista romana e era posteriora romanizacion, aguest prumèr abitat perdec importància en favor de d'aites de mès apròp deth salin. E atau demorèc enquiar an 798, que Loís eth Pietós, eth hilh de Carlemanh, ordenèc era ocupacion deth *castrum Cardònam* coma preludi dera conquista de Barcelona e era formacion dera Mèrca Ispànica o termièra sud der empèri carolingi damb al-Andalus.

Es delegats comtaus des monarques carolingis manifestèren eth sòn interès per Cardòna. Cap ath 872, eth comde Guifré I concedie ua prumèra carta de franqueses, contunhada dempús per ua dusau carta autrejada er an 986 peth sòn arrèhilh Borrelh II. Siguec alavetz qu'eth comde cedic era potestat deth castèth a Ermemir, hilh deth linhatge vescomtau d'Osòna. Es sòns successors permutèren eth sòn títol decènnis dempús entà restacar-lo ath senhoratge deth castèth, vengut ja alavetz centre residenciau dera familha.

En futur, es vescomtes de Cardòna auien de dominar sus era conca deth Cardener mercès as guanhs dera sau.

Ath madeish temps, era influéncia arthenhuda pes senhors dera sau hec de Cardòna e eth sòn castèth un des epicentres politics deth Principat, prumèr coma vescomdat e dempús coma comdat e ducat.

As pòrtes dera modernitat, eth castèth de Cardòna ère un mès des vielhs castèths medievaus escampadi peth Principat. Des deth 1450, es abséncies des senhors auien estat de cada còp mès longues en favor des sòns palais de Barcelona e d'auti endrets. A darreries deth sègle XVI, es sues estances auien perdut era fastuositat deth passat entà acuelher es presons deth ducat, alavetz tresvirat pes violéncies e bandositats pròpies dera epòca.

Era guèrra de Separacion (1640-1652) e era posteriora patz des Pirenèus (1659) capvirèren es hèts. Era ocupacion der an 1643 pes militars francesi manifestaue er interès de Cardòna coma plaça estrategica entà sosméter es faccions armades dera Catalonha centrau, ath delà de controtlar-ne es salines damb es rendes. Per açò madeish, er an 1652, un còp recuperat pes tropes de Felip IV, eth castèth restèc guarnit damb caractèr permanent pes regiments castelhans.

Era conversion, totun, deth vielh castèth en ua fortalesa modèrna non siguec enquiar an 1691. Ua revòlta falhida deth ducat de Cardòna en favor deth rei de França hec a entreveir ath rei eth besonh d'assegurar-se era orden interior deth país.

Ena primauera deth 1692, començauen es òbres dera naua corona de baloards qu'auie d'emmuralhar era clauson medievau deth castèth. Era direccion des trabalhs requeiguec en engenhaire Pedro Borrás, discípol dera Acadèmia Militar de Brussèlles, e eth sòn celèbre director Sebastián Fernández de Medrano. Es naues defenses poderen demostrar era sua utilitat en cors dera guèrra de Succession (1700-1714).

Cardòna, fidèu ara causa der archiduc Carles d'Àustria, auec de resistir alavetz es escometudes des armades de Felip V. Cau destacar eth sètge de mès de quaranta dies sofridi ena tardor deth 1711, que li dèc era reputacion de non

auer-se rendut jamès pera fòrça des armes. Açò, enquiar 11 de seteme de 1714, quan se produsic era capitulacion de Barcelona. Com qu'era sauvaguarda dera ciutat demoraue condicionada ara rendicion de Cardòna, eth governador Manuel Desvalhs auec de daurir es pòrtes dera fortalesa eth dia 18 de seteme. Cardòna e eth sòn castèth se hessen, atau, eth darrèr baloard a on es catalans defeneren era sua sobiranitat e es sues institucions de govèrn.

Acabada era guèrra, eth castèth se mantenguec coma plaça militar. Era reforma e melhora des sues defenes enquia arténher era morfologia actuau se heren d'acòrd damb es principaus conflictes belics sofrits peth país, coma era guèrra Grana (1793-1795), era guèrra deth Francés (1808-1814) e es carlinades ueitcentistes (1833-1876). En darrèr tèrme, es melhores des vies de comunicacion e era continua progression tecnica dera artilheria redusiren grèument es possibilitats defensives dera plaça. En 1890, era major part des bateries se retirauen. E en 1903, eth castèth demoraue desguarnit e era sua comandància, suprimida. Des de 1931, era glèisa de Sant Vicenç a era categoria de monument nacionau. Era sua declaracion monumentau responie ar interès qu'eth temple provocaue entre es estudiosi der art, damb Pug e Cadafalch deuant, coma paradigma deth prumèr romaníc catalan. Dempús, en 1949, era declaracion s'estenie en tot er espaci fortificat deth castèth.

1

Tor mèstra o dera Gojata

Sègles X-XX

Plaçada ena còta mès nauta dera montanha, era sua estructura originau corresponie a ua tor cilindrica d'uns 10,50 m de diàmetre per 25 m de nautada, comparabla as des primitius castèths bastidi ena Catalonha des sègles X-XI coma atalages de guait e contròle deth territòri, ath delà de representacion dera jurisdiccion deth senhor. Era sua fisionomia actuau, damb sonque 12,50 m de nautada, ei eth resultat des reformes amiades a tèrme entre eth 1794 e eth 1810 entà esvitar que servisse de referéncia de tir entara artilheria en cas de sètge. Deu eth sòn subernòm a ua legenda deth sègle XVIII que narre es amors d'ua des hilhes des vescomdes, era Gojata, damb un capitan musulman.

Plànol

2

Pati d'armes dera tor

Sègles X-XX

Ath pè dera tor, i a un pati d'uns 25 m de longada per 15 m extension que se correspon damb eth primitiu recinte sobiran o prumèr castèth des prumères fases de fortificacion dera montanha. En entorn dera sua plaça s'estructurauen es diuèrses dependències deth castèth complementàries ara tor mèstra, entre es quaus destaque era cistèrna sosterranha damb er objectiu d'arremassar era aigua de ploja e garantir, atau, era sufisença d'aigua.

Plànol

3

Capèla de Sant Ramon Nonat

Sègles XVII-XX

Estança der antic castèth, laguens era quau Sant Ramon aurie rebut era eucaristia de mans de Jèsus, acompanhat d'angels vestits damb er abit dera orde dera Mercé, pòc abans de morir er an 1240. Entre es ans 1681 e 1683, era familha ducau, indusida pera devocion envèrs sant Ramon e es mercedaris, promoigüec eth bastiment d'ua capèla. A sofrit diuèrses reformes, enquia darrèrs deth 1962, jos era direccion der arquitecte Camil Palhàs, que li dèc era configuracion actuau. Era planta superiora aubèrge eth frontau der autar e retaule originau dera fondacion ducau.

Plànol

4

Pati d'armes deth palai deth castèth

Sègles XII-XX

Pati a cèu dubèrt ar entorn deth quau s'estructurauen es paba-lhons deth palai des senhors que, entre es sègles XII e XIV, deuien aucupar era embarra inferiora deth prumèr castèth localizat ath costat dera tor mèstra.

Enquia mejan sègle XV, i residiren es vescomdes e comdes de Cardòna damb era sua família, es estances des quaus èren coneishudes coma era Casa deth Senhor.

Es senhors èren entornejats d'ua cort de servidors dirigits peth majordòme dera Casa e eth camarlenc dera cramba, en un ambient cortesan qu'imitaue era etiqueta dera cort reiau de Barcelona.

Plànol

5

Pòrges: meitat castèth, mitat canonica

Sègles XI-XX

Estructura arcada que hège possibla era transicion entre eth pati deth palai e er espaci conventuau de Sant Vicenç. Aquesta division der espaci s'explique pera donacion hèta er an 1040 en sòn abat dera part orientau dera montanha deth castèth, dempús dera consacracion deth nau temple per avesque Eribau d'Urgelh.

Plànol

6

Claustre

Sègles XIV-XX

Er emplaçament d'aguest claustre as pès deth temple e non en sòn laterau respon ara adaptacion dera canonica e es sues dependències conventuaus as limitacions deth terren. Era estructura d'entre columnes se correspon ar esquelet arquitectonic d'un petit claustre de 10,50 m de longada per 7,50 m d'amplada, e cinc dubertures enes sòns costats majors e tres enes menors, formades per colomnes de seccion quadrilobulada. Per dessús d'aguesta prumèra planta, se dispausaue un dusau estatge o sobreclaustre, que hège possible era comunicacion entre eth palai des senhors e era glèisa de Sant Vicenç. Eth sòn bastiment s'a de plaçar apròp deth 1330 e era sua aparéncia actuaue se deu as intervencions sofrides entre 1968 e 1999. Cau destacar-ne era decoracion escultorica des capitèths damb es cardets, eth blason des senhors de Cardòna.

Plànol

7

Glèisa

1019-1040

Documentada des der an 980, era òbra s'inicièc tath torn der an 1019 jos er impuls deth vescomde Bermon, qu'amièc a tèrme era reforma dera comunitat de clèrgues que residien ena antica glèisa damb era aplicacion dera orde canonicau. Er an 1040, era naua bastissa ja ère consagrada. Era vida comunitària ath torn deth temple coma canonica regulara dirigida per un abat jos eth patronatge des senhors de Cardòna se mantenguec enquiar an 1592, en qué siguec reformat coma collegiata seculara. Era posteriora conversion deth castèth en casèrna militarà obliguèc as canonges ar abandon progressiu deth recinte conventuau enquia que, er an 1794, sigueren forçadi a deishar era sua glèisa, transformada a compdar d'alavetz en magazèm. Declarat monument nacionau en 1931, eth sòn aspècte actuau se deu ara restauracion iniciada en 1949 per arquitecte Alexandre Ferrant. Se tracte d'ua grana basilica de 51 m de longada per 23,50 m d'amplada, dividida en tres naus acabades a autan per ua crotzada pòc desenvolopada, coronada per ua copola, a on se daurissen tres absides, era centrau precedida per un ample presbitèri. Era sua estructura ei eth resultat dera influéncia arquitectonica nòrd-europèa de tradicion carolingia (evidenta ena absida, eth transèpte, eth cimbòri e era tribuna), conjugada damb era experimentacion deth primèr romanicismeridionau (tractament des murs). Eth resultat finau siguec ua bastissa considerada eth prototipe deth primèr romanic catalan.

[Plànol](#)

8

Atrium

1019-1040

Espaci de transicion entre eth claustre e er interior dera glèisa damb foncions de vestibul. Siguec eth marc monumentau escuelhut a miei sègle XII entà acuelhé-i es prumèrs enterraments des senhors e patrons dera glèisa.

Era preséncia d'aguestes hòsses comportèc, en decènni deth 1190, era decoracion pictorica des vòutes d'aresta, laguens d'un cicle iconografic de tipe cristologic.

Ues murales dessús des quaus se superpausèc ua representacion dera defensa de Girona dirigida, er an 1285, peth vescomde Ramon Fòlc VI en contra dera armada francesa. Ena actualitat, es murales se consèrven en Musèu Nacionau d'Art de Catalonha.

Plànol

9

Tribuna

1019-1040

En interior deth temple e emparant-se enes vòutes deth pòrge, se dispòse ua tribuna entar usatge des senhors, damb accèssi des deth pòrge o des deth dusau estatge deth sobreclaustre.

[Plànol](#)

10

Nau

1019-1040

Era glèisa compde damb tres naus separades per pilars cruciformes, de perfil complexe, damb ua nau centrau cubèrta damb ua vòuta de canon refortilhat per grani arcs, en tot qu'es dues naus lateraus son cubèrtes per vòutes d'aresta, compdant de tres vòutes per cada tram. Era nau centrau, damb 6,50 m d'amplada per 18,70 m de nautada, ei fòrça mès nauta qu'es lateraus, damb 2,90 m d'amplada per 12,10 m de nautada, e s'enlumene dirèctaments per grani hiestraus, en ua disposicion pòc comuna ena arquitectura catalana deth sègle XI. En laterau dera nau sud se consèrve un tram deth vielh pasiment damb eth sòn nivèu originau.

[Plànol](#)

11

Transèpte

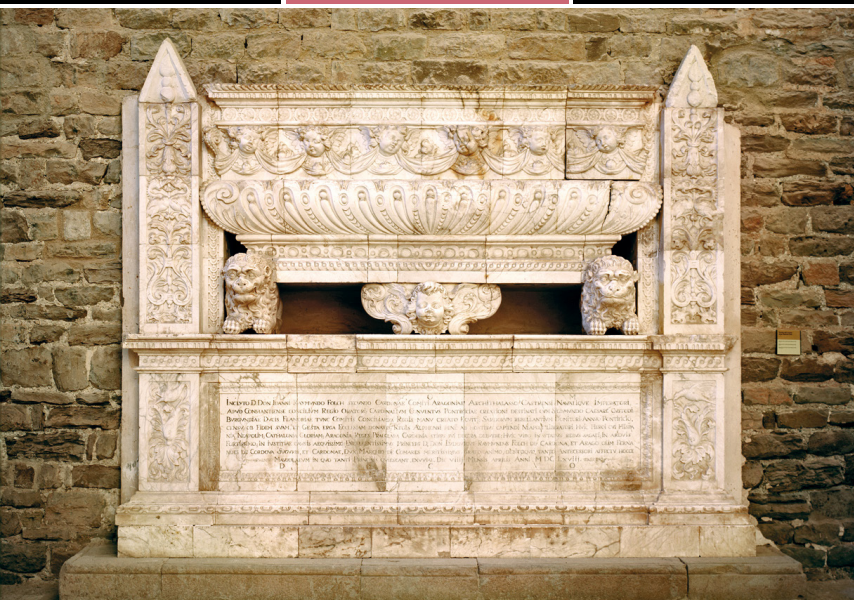
1019-1040

Eth conjunt des naus ei acabat a levant per un transèpte, dera madeisha amplada qu'era nau centrau, corbit tanben damb vòuta de canon perpendicular ar èish dera nau e copola disposada a manèra de cimbòri. Siguec er espaci escuelhut entà acuelher-i es despolhes des vint-e-tres membres deth linhatge vescomdau, comtau e ducau de Cardòna que, enquiathsègle XVI, se heren a enterrar en interior dera sua glèisa.

Quan es senhors non compliren aguesta costum centenària, s'i placèren tanben es tombes des abats e canonges dera collegiata. Era posteriora ocupacion militar deth castèth significuèc era destruccion de lèu totes es tombes.

Entre es naus e eth transèpte apareishen dispausades dehòra deth sòn emplaçament originau quate rèishes de hèr forjat deth sègle XII, que son er unic testimoni des ornaments interiors deth temple desproedit de quinsevolh decoracion murala e elements de mobiliari.

[Plànol](#)

12

Sepulcre deth comde Joan Ramon Fòlc I

1668

En estrem sud dera crotzadura podem localizar es rèstes deth sepulcre de Joan Ramon Fòlc I (1375-†1442), dusau comde de Cardòna.

Ei ua òbra der an 1668, encargada peth duc Loís Ramon Fòlc entà acuelher es despolhes deth sòn arrèr-arrèrpairin, qu'enquia alavetz auien pausat en ua tomba deth pòrge, e hèta en marbre peth talhèr des Grau de Manresa.

Plànol

13

Panteon deth duc Ferran I abans de 1539

En extrèm opausat se place eth panteon d'alabastre deth duc Ferran Ramon Fòlc I (1513-†1543) e era sua esposa Francesca Manrique de Lara (†1539), òbra deth sègle XVI, d'estil reneishentista.

Plànol

14

Cabeçada

1019-1040

Era cabeçada ei formada per tres absides de planta semicirculara, es dus lateraus dedicadi ara Mair de Diu e a sant Joan, e eth centrau, a sant Vicenç Martir. Aguest darrèr ei relheuat respècte dera nau centrau, damb ua ampla escalinata seccionada dempús damb era dubertura der accès frontau ena cripta.

[Plànol](#)

15

Presbitèri

1019-1040

Era absida centrau, damb eth sòn ample presbitèri, ère er scenari a on es senhors prestauen eth jurament sacramentau a sant Vicenç abans dera prenuda de possession deth sòn títol e es sòn domenis. Per açò madeish, s'ajolhauen deuant der abat entà jurar sus es Evangèlis respectar es bens e privilègis des canonges, entre es quaus s'includie era costum d'escuélher sepultura en aguesta glèisa.

[Plànol](#)

16

Cripta

1019-1040

Plaçada dejós er autar major, aguesta capèla sosterranha siguec bastida ath madeish temps qu'era òbra major deth temple. Compde de tres naus, cobèrtes damb vòutes d'aresta, suportades per colomnes monolitiques coronades per capitèths troncopiramidaus. Enes sues origines, ère designada coma era confession de sant Vicenç. Coma qu'era notabla colleccion de relíquies de qué disposaue era glèisa siguec susvelhada tanben aciu, era capèla siguec nomentadadera Santa Espia o, simplaments, des Relíquies. Er accés originau se hège a trauès des dubertures disposades as costats des absides lateraus. Era entrada frontau, damb pentures que representen es sants Miquel, Sebastian e Francesc, correspon as reformes hètes en temps der abat Francesc Ferran (1597-1615).

[Plànol](#)

17

Magazèm d'explosius

1718-1721

Era glèisa de Sant Vicenç ei flanquejada en nivèu inferior deth costat de meddia peth vielh magazèm de povora bastit en substitucion dera antica casa des canonges o dromitòris comuns.

[Plànol](#)

18

Baloard deth Cementèri

Sègles XVII-XIX

A l'hevant deth temple, se place eth baloard deth Cementèri, que deu eth sòn nòm ath cementèri parroquiau de Sant Vicenç. Des d'aciu podem gaudir der exterior dera entèsta e era sua decoracion damb arcadures lombardes entre lesenes qu'entornegen tot eth conjunt arquitectonic.

Plànol

19

Corona de baluards

Sègles XVII-XIX

Eth resultat finau des òbres de fortificacion, iniciades en decènni deth 1690 e concluides completament cent ans dempús, en temps dera guèrra Grana (1793-1795), ei era corona de baluards qu'entornege tota era montanha deth castèth damb un totau de sèt baluards. Sonque eth temps qu'era rèsta se disposauen segons es condicions deth terren. Es murs frontaus pòden arribar a auer 4 m d'espessor e enes respectius terralhs trobam es arquièras entar emplaçament des pèces d'artilharia damb ues cent boques de huec. En sòn angle exterior se placen es garites o còssi de guàrdia.

Plànol

20

Camin cubèrt

Sègles XVII-XIX

Era comunicacion entre eth castèth e era vila a trauès des diferenti espacis se realize mejançant eth vielh camin de cavalaria que, damb era fortificacion deth castèth, se defenec o corbic damb es bateries des baloards. Era configuracion actuau se deu as òbres amiades a tèrme enes ans 1737, 1794-1795 e en especiau en 1826-1828, e eth sòn traçat discor peth versant meridionau dera montanha, a trauès de rampes fòrça arribentes sostengudes per murs bastidi en talús, disposades en ziga-zaga, empeirades e escalonades.

Plànol

21

Casamata

1811-1813

Aguesta bateria cubèrta o bonquèr ja existie en sègle XVIII, encara qu'eth bastiment actuau se realizèc en cors dera guèrra deth Francés, tau coma ac testimònie era inscripcion que i a sus eth lumendar dera sua portalada, que ditz «Reynando el Señor Don Fernando VII, que Dios guarde, en el año de 1811, se principio esta obra y se concluyo en el de 1813».

[Plànol](#)

